

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

II29 Θεωρία της Ιστορίας

Ενότητα 15: Δημόσια Ιστορία

Αντώνης Λιάκος

Φιλοσοφική Σχολή

Τμήμα Ιστορίας - Αρχαιολογίας

Τί κοινό έχουν;

Το παρόν στο παρελθόν 1

- Raphael Samuel, Theatres of memory. Past and Present in contemporary culture, 1994.
- Εισάγει την ιδέα ότι η ιστορία δεν είναι μόνο η γραφή της ιστορίας, αλλά ένα σύνολο πρακτικών που καθορίζει τη σχέση των ανθρώπων με το παρελθόν τους. Συνεπώς, ιστορία δεν παράγουν μονάχα οι ιστορικοί, αλλά όλοι όσοι με οποιοδήποτε τρόπο ασχολούνται με το παρελθόν.

Το παρόν στο παρελθόν 2

- Roy Rosenzweig and David Thelen, *The Presence of the Past. Popular Uses of History in American Life*, 1998.
- Μια εκτεταμένη έρευνα στις ΗΠΑ που δείχνει με ποιόν τρόπο σχετίζονται οι άνθρωποι με το παρελθόν. Οι διαπιστώσεις είναι ότι οι άνθρωποι διατηρούν μια σχέση οικειότητας με το παρελθόν τους και το ενσωματώνουν πολλαπλά στην καθημερινότητά τους, αναζητώντας απαντήσεις για θέματα που τους απασχολούν.

Ιστορικές πρακτικές, ιστορική κουλτούρα, ιστορική συνείδηση 1

- Ιστορικές πρακτικές: Η ιστορική πρακτική ως αναλυτικό εργαλείο είναι συνδεδεμένη με την πολιτισμική στροφή στην ιστορία και με τις συζητήσεις που γίνονται ανάμεσα στην Ιστορία και την Κοινωνική Ανθρωπολογία κυρίως από το δεκαετία του 1990 και ύστερα.

Ιστορικές πρακτικές, ιστορική κουλτούρα, ιστορική συνείδηση 2

- Βασικό επιχείρημα είναι ότι: Ο κόσμος μέσα στον οποίο ζουν οι άνθρωποι δεν είναι καθόλου δεδομένος, αλλά παράγεται συνεχώς μέσα από μια πυκνή ακολουθία πρακτικών που ταυτόχρονα τον νοηματοδοτούν.
- Συνεπώς: δεν γράφουμε μονάχα την ιστορία, αλλά την παράγουμε μέσα από μια σειρά πρακτικών (εκδόσεις περιοδικών, συνέδρια, εκθέσεις κ.λπ).

«Το επόμενο αξιοθέατο μετά την Ακρόπολη είμαστε εμείς» 1

- Ιστορική κουλτούρα: αναφέρεται στη σχέση που έχει μια κοινωνία με το παρελθόν της, στον τρόπο με τον οποίο το ενσωματώνει στο παρόν. Η ιστορική κουλτούρα έχει υλικότητα.
- Δέχεται το «υψηλή» δίπλα στην «εμπορευματοποιημένη» εκδοχή του παρελθόντος. Ο Παρθενώνας, η μουσική από το συρτάκι και τα τσολιαδάκια των τουριστικών μαγαζιών στους πρόποδες του αποτελούν όψεις της ιστορικής κουλτούρας.

«Το επόμενο αξιοθέατο μετά την Ακρόπολη είμαστε εμείς» 2

- Δεν είναι αμετάβλητη, αλλά το προϊόν της συνεχούς επαναδιαπραγμάτευσης της κοινωνίας με το παρελθόν της. Αποτελείται από: Εικόνες, ιδέες, συστήματα αξιών, αφηγήματα που αφορούν το παρελθόν.

Ιστορική συνείδηση

- Η έννοια γεννήθηκε κυρίως από τις συζητήσεις που αφορούν την παιδαγωγική της ιστορίας και αφορά τους τρόπους με τους οποίους το παρελθόν βιώνεται, έτσι ώστε να καθορίσει τα αξιακά συστήματα του παρόντος. Είναι ο ζωντανός διάλογος του παρόντος με το οικείο του παρελθόν, μέσα από τον οποίο το παρόν είτε υποτάσσεται σε αυτό είτε στέκεται απορριπτικά ή κριτικά απέναντί του.

Τί είναι λοιπόν δημόσια ιστορία; 1

- Είναι αυτό που δεν είναι η «ακαδημαϊκή ιστορία». Με άλλα λόγια είναι ο κλάδος εκείνος της ιστορίας που απευθύνεται στους μη επαγγελματίες ιστορικούς δεν διαμορφώνεται αποκλειστικά από επαγγελματίες ιστορικούς, αλλά από σκηνοθέτες, ΜΜΕ, ξεναγούς, επιμελητές εκθέσεων, μουσειοπαιδαγωγούς, δασκάλους, συνθέτες κ.λπ.

Τί είναι λοιπόν δημόσια ιστορία; 2

- Δημόσια ιστορία είναι καθετί που μας αφηγείται μια ιστορία για το παρελθόν, είτε πρόκειται για μνημείο, είτε για προφορικές μαρτυρίες αυτοπτών μαρτύρων είτε μια κινηματογραφική ταινία.
- Η δημόσια ιστορία διεκδικεί να αναγνωριστεί ως έγκυρη, διαπραγματεύεται μείζονα εθνικά ή πολιτικά ζητήματα και διαμορφώνει ταυτότητες.

Δημόσια ιστορία και συναισθήματα

- Η δημόσια ιστορία σήμερα, είτε έχει να κάνει με τα τραύματα και με τις διαιρεμένες και τραυματισμένες μνήμες είτε έχει να κάνει με τη νοσταλγία, τη μελαγχολία, την ελπίδα ή την παραμυθία, είναι πάντως μια ιστορία, στην οποία τα συναισθήματα και η έμφαση των συναισθημάτων έχουν κεντρικό ρόλο.

Προκλήσεις της δημόσιας ιστορίας και οι «πόλεμοι της ιστορίας»

- Από τη φύση της η δημόσια ιστορία ασχολείται με ζητήματα επώδυνα και πολλές φορές αντιφατικά. Οι μνήμες σε πολλά από αυτά είναι διαιρεμένες – το ίδιο και οι ερμηνείες τους.
- Παράδειγμα: η διαμάχη που ξέσπασε το 2006 με αφορμή το εγχειρίδιο της ΣΤ΄ Δημοτικού της Μ. Ρεπούση.
- Οι «πόλεμοι της ιστορίας» γίνονται πια όχι μονάχα μέσα από τα έντυπα ή τα ΜΜΕ, αλλά και μέσα από το διαδίκτυο, ανοίγοντας δραματικά το πεδίο των συμμετεχόντων.

Σε ποιόν ανήκει η ιστορία;

Είναι μία η ιστορία;

- Είναι η ιστορία κάτι το διαμορφωμένο, για το οποίο κανείς έχει δικαίωμα να μιλά ή υποχρέωση να το υπερασπίζεται ή μπορούμε να φανταστούμε πολλαπλούς δρόμους να σχετιζόμαστε να το παρελθόν;
- Είναι αναγκαστικό να ταυτίζεται η ιστορία με την εθνική ιστορία (παρόλη την εκλεκτική συγγένεια της ιστορικής επιστήμης με το έθνος);
- Τί γίνεται με εκείνες τις ομάδες που το εθνικό αφήγημα αφήνει απέξω;

Τι μπορεί να γίνει... 1

- Η ιστορία έχει σχέση με την εμπειρία.
- Αυτό που ο καθένας θεωρεί σημαντικό για την ιστορία σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με τις όψεις του παρελθόντος που έχουν διαμορφώσει την ταυτότητά του
- Κανείς δεν μπορεί ούτε και πρέπει να αποκλειστεί από το δικαίωμα στο παρελθόν.
- Στη δημόσια ιστορία ο λόγος γίνεται συνήθως για το πρακτικό παρελθόν, ενώ στην ακαδημαϊκή για το ιστορικό παρελθόν.

Τι μπορεί να γίνει... 2

- Σε μεγάλο βαθμό προβλήματα εξαιτίας της δυσκολίας που αντιμετώπισε η νέα ιστορία να ανοιχτεί έξω από τους ακαδημαϊκούς κύκλους.
- Θα πρέπει να βρεθεί ένας κοινός λόγος μεταξύ αυτών που ασχολούνται με το πρακτικό και το ιστορικό παρελθόν.
- Συνεργασία των ιστορικών με όσους συνδιαμορφώνουν ιστορικές πρακτικές, κουλτούρα και συνείδηση. Να εκδημοκρατιστεί το επάγγελμα όχι πια μόνο όσον αφορά ποιούς εκπαιδεύονται (άνοιγμα της δεκαετίας 1970), αλλά και για ποιούς γράφεται η ιστορία.

Τέλος Ενότητας

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.

Έχουν προηγηθεί οι κάτωθι εκδόσεις:

- Έκδοση διαθέσιμη εδώ. <http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH240>

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών 2014. Κώστας Γαγανάκης. «Μάθημα: ΙΙ29 Θεωρία της Ιστορίας. Ενότητα: Δημόσια Ιστορία». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://opencourses.uoa.gr/courses/ARCH9>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (1/2)

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:

Εικόνες/Σχήματα/Διαγράμματα/Φωτογραφίες

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (2/2)

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:

Πίνακες

